

[Brosen.]

redte, kom ind i katastrofale Tilstande, som vi har været det fra 29. August 1943, indtil Krigen sluttede.

Og saa er det, jeg mener, at det er alt for kategorisk, som udtalt i Betænkningen, at sætte Grænsen ved de 18 Aar. For der kan være Tale om unge Mænd, skal vi sige paa 18½ eller 19 Aar, unge Mænd i det hele taget, som ikke har vidst, hvad de gik ind til, som har ladet sig overtale af disse Hververe, som vi alle foragtede, som rejste rundt i Landet for at faa vore unge Danske til at gaa ind i denne Frivillighedsbevægelse.

Det, der staar i Betænkningen, staar der naturligvis, men jeg gaar ud fra, at det, der til syvende og sidst skal gælde, er det, der staar i selve Lovens §§ 1 og 10, saaledes at Grænsen ikke aldeles kategorisk bliver sat ved de 18 Aar, naar der bliver Tale om formildende Omstændigheder. Jeg taler her kun om de menige, om de værnepligtige — heldigvis var det ikke ret mange, der meldte sig —, jeg taler ikke om Befalingsmændene, der vidste, hvad de gik ind til, og vidste, hvilken Tvangssituation vi var i i Danmark paa det Tidspunkt og ogsaa senere.

De ærede Medlemmer her ved, at vi aldeles ikke imødekom alle de Krav, der kom fra tysk Side, tværtimod, der kom mange Krav, som vi afviste absolut, og allerede inden Statsminister Staining døde, havde vi et Ministermøde, hvor vi fik fastslaaet, at der var visse Ting, vi under ingen Omstændigheder vilde gaa med til. Det var bl. a. at afsende dansk Militær til Tyskland eller til Finland, for det var de ude om mere end en Gang, at det egentlig var vor Pligt, idet de stadig fremhævede, at vi her i Danmark ikke kunde ligge stille, men maatte være med til at kæmpe mod Bolsjevismen, som de sagde. Der var tre Ting, vi fik fastslaaet i det paagældende Ministermøde. Det andet, jeg vil nævne, var en Selvfølge, kan jeg sige: at vi under ingen Omstændigheder vilde underskrive Tremagtspagten, og endelig var det tredje, at vi ikke vilde have noget som helst med en Jødelov her i Landet at gøre, idet vi sagde: Der er ikke noget Problem her. Det var ogsaa en Ting, som man fra tysk Side den ene Gang efter den anden stærkt gav Udtryk for, at de paagældende Regeringer skulde gaa med til: en Jødelovgivning noget i Lighed med den, de havde i Tyskland. Men det har vi altsaa ikke under nogen Omstændigheder villet være med til, og jeg kan tilføje, at naar vi holdt ud saa længe, som vi gjorde — og jeg tror her, jeg kan tale paa manges Vegne —, var det ikke mindst af Hensyn til, hvad der

vilde ske for Jøderne her i Landet, i det Øjeblik vi ikke havde nogen dansk Rege- ring; ellers var der mange, der vilde være brudt af paa et tidligere Tidspunkt.

Der stod for nogen Tid siden i en Avis, fuldstændig rigtigt, at det er tit — ogsaa for Ministre — lettere at gaa, end det er at blive, og jeg tror nok, at vi var mange, der havde den Følelse, at det til sidst nærmest var en Tortur at sidde i Ministeriet, netop fordi vi havde denne stadige og ustandselige Kamp med Hensyn til tyske Krav, der kom stærkere og stærkere, indtil vi sagde nej den 29. August 1943. Vi havde jo den Opfattelse inden for Rege- ringen, jeg kan sige inden for hele Rigs- dagen, at det eneste Aktiv, vi egentlig til sidst havde her i Danmark, var Sammen- holdet i det danske Folk. Vi havde dette Sammenhold indtil den 29. August 1943 og har haft det efter den Tid, og det har været en Lykke for os, for havde der været ind- vortes Splid, vilde det jo have set meget, meget værre ud.

Naa, jeg skal slutte mine Betragt- ninger nu. Det, jeg har villet gøre opmærk- som paa, er det, der har stødt mig ved Gennemlæsningen af Betænkningen, det med de 18 Aar. Jeg indrømmer, som sagt, at Ændringsforslagene i mine Øjne gør Lovforslaget betydelig bedre, men jeg vil dog gerne henstille, om det ikke var muligt mellem anden og tredje Behandling at af- holde et nyt Møde angaaende det nævnte Spørgsmaal. Kan det ikke lade sig gøre, maa der være Mulighed for, at man i det andet høje Ting tager Spørgsmaalet under Overvejelse.

Jørgen Gram: Selv om jeg synes, at den foreliggende Sag i sin tunge Alvor ikke giver Rum for mange Ord, vil jeg dog gerne gøre nogle Bemærkninger. Det maa være naturligt for en sønderjysk Repræsentant, idet denne Landsdel vel rammes haardere end nogen anden og mange Hjem berøres dybt og smerteligt.

Det, vi her staar over for, maatte komme som Afslutning paa en Tragedie i vort Folks Historie, der aldrig før er forekommet, hvor det i 5 lange Aar drejede sig om den danske Stats Undergang eller det danske Folks Frem- tid som et frit Folk. Større Spørgsmaal kan ikke foreligge, og samtlige Ordføreres Taler har ogsaa været præget deraf.

De foreliggende Omstændigheder beret- tiger og forpligter til at gaa saa vidt som til Gennemførelse af Bestemmelser med til- bagevirkende Kraft og Genindførelse af Livsstraffen. Det gælder for det øvrige